Rok VI. Nr. 10.

DZIENNIK URZĘDOWY

Wydziału Oświecenia Publicznego

Województwa Śląskiego

KATOWICE. 31. października 1929.

Pozycja **TREŚĆ:** Strona

Rozporządzenia i okólniki.

Poz. 143.

Okólnik

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego do wszystkich władz i urzędów, oraz dyrekcyj i kierownictw szkół, podległych Ministerstwu W. R. i O. P.

w sprawie sprzedaży znaczków Polskiego Czerwonego Krzyża.

W związku z zawiadomieniem Zarządu Głównego Polskiego Czerwonego Krzyża, że niektóre władze i urzędy odmawiają przyjęcia do sprzedaży znaczków P. C. K., przypominając okólnik swój z dnia 7 stycznia 1925 r. Nr. 3460/S./24 i komunikat Nr. O. Prez. 2628/28, ogłoszony w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa z dnia 26. maja 1928 r. Nr. 6/199, zachęcam ponownie do sprzedaży powyższych znaczków z zastrzeżeniem warunków, oznaczonych w powołanym okólniku.

Zarazem zezwalam na umieszczenie w lokalach urzędowych (kuratorjum, inspektorat, dyrekcja szkoły) opieczętowanych skarbonek P. C. K. na dobrowolne ofiary z tem samem zastrzeżeniem, t. j. z wykluczeniem umieszczenia skarbonek w jakichkolwiekbądź salach szkolnych.

Warszawa, dnia 17. września 1929 r. (Nr. I. Prez. 4682/29).

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego:
(—) **Sł. Czerwiński.**

144.

Okólnik

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego do wszystkich władz i urzędów podległych Ministerstwu W. R. i O. P.

w sprawie terminów końcowych służby cywilnej w byłych państwach zaborczych.

Ministerstwo Skarbu okólnikiem z dnia 19. września 1929 r. L. D. I. 5626/5/29 nadesłało następujące wyjaśnienia w sprawie jednolitego stosowania terminów końcowych, do których ma być liczona do wysługi emerytalnej służba funkcjonarjuszów państwowych, spędzona w byłych państwach zaborczych:

„Postanowienia art. 81 ustawy emerytalnej nie przewiduje żadnych dokładnych dat co do końcowych terminów, do których ma być liczona do wysługi emerytalnej służba funkcjonarjuszów państwowych w b. państwie zaborczem.

Natomiast art. 102 i 105 powyższej ustawy przewiduje takie terminy dla zawodowych wojskowych, a mianowicie:

w Austro-Węgrzech dzień 1. XI. 1918 r.,
w Niemczech dzień 27. XII. 1918 r.,
w Rosji dzień 1. XI. 1917 r.

Terminy końcowe dla funkcjonarjuszów cywilnych ustaliła dopiero praktyka przy stosowaniu ustawy emerytalnej, przyczem przyjęto, jako termin końcowy dla służby:

1) w Austro-Węgrzech dzień 1. XI. 1918 r.;

2) w Niemczech — ze względu na specjalne umowy dzień 10. I. 1920 r., względnie 30. III. 1920 r. (z wyjątkiem terenów plebiscytowych i W. M. Gdańska, dla których określono osobne terminy);

2) w Rosji dzień 30. III. 1917 r., względnie 1. XI. 1917 r.

Termin służby zaborczej w Austro-Węgrzech dla funkcjonarjuszów państwowych jest identyczny z terminem dla zawodowych wojskowych, natomiast terminy służby zaborczej w Niemczech są inne, jednak ze względu na przyjęte przez Państwo Polskie zobowiązania w traktacie wersalskim i w specjalnych umowach, winny być nadal utrzymane, natomiast różne terminy końcowe służby państwowej dla osób wojskowych i funkcjonarjuszów cywilnych w b. państwie rosyjskiem nie znajdują uzasadnienia w jakichkolwiek specjalnych umowach lub zobowiązaniach. Celem jednolitego na przyszłość postępowania Ministerstwo Skarbu, stosując analogiczne przepisy art. 102 i 105 obowiązującej ustawy emerytalnej z 11 grudnia 1923 r., normujące dzień 1 listopada 1917 r., jako końcową datę służby zaborczej dla zawodowych wojskowych z b. armji rosyjskiej, — postanawia stosować na przyszłość ten sam termin 1 listopada 1917 r. również jako termin końcowy rosyjskiej służby cywilnej państwowej dla osób, które w tej służbie pozostawały i które następnie przyjęte zostały do służby państwowej polskiej. Na przyszłość należy zatem w wykonaniu art. 81 i innych ustawy emerytalnej obliczać czas służby państw.-cywilnej w b. państwie rosyjskiem funkcjonarjuszom państwowym polskim analogicznie jako zawodowym wojskowym, to jest po dzień 1 listopada 1917 r.

Z tytułu powyższego postanowienia nie mogą ulec żadnemu sprostowaniu dokonane już prawomocnie wymiary zaopatrzeń emerytalnych, przy których przyjęto, jako termin końcowy państwowej służby rosyjskiej termin wcześniejszy, t. j. dzień 30 marca 1917 r.".

Do powyższych wyjaśnień należy się jak najściślej stosować.

Warszawa, dnia 27 września 1929 r. (Nr. I. Prez. 5774/29).

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego:

(—) **Sł. Czerwiński.**

145.

Okólnik

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego do kuratorów Okręgów Szkolnych, naczelnika Wydziału Oświecenia Publicznego w Śląskim Urzędzie Wojewódzkim oraz wizytatora Liceum Krzemienieckiego

w sprawie kursu dokształcającego dla lekarzy szkolnych.

W porozumieniu z Dyrekcją Państwowej Szkoły Higjeny w Warszawie Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego organizuje kurs dokształcający dla lekarzy szkolnych.

Program kursu będzie obejmował 4 działy:

1. Organizacja i wykonawstwo opieki higjeniczno-lekarskiej nad młodzieżą szkolną (9 godzin);
2. Patologja schorzeń wieku szkolnego (28 godzin);
3. Podstawy higjeny społecznej w zastosowaniu do wieku szkolnego (24 godzin), oraz
4. Wytyczne kontroli lekarskiej nad wychowaniem fizycznem młodzieży (10 godzin).

Wykłady obejmują wybitni specjaliści z każdego działu.

Kurs trwać będzie od 8 do 22 grudnia r. b., ogółem dni 14 i odbywać się będzie w Państwowej Szkole Higjeny w Warszawie przy ul. Chocimskiej 24.

Wykłady i zajęcia trwać będą codziennie od 9 do 13-ej i od 15 do 18-ej.

Dla ułatwienia pobytu na kursie Ministerstwo dla pewnej liczby słuchaczy zarezerwowało bursę Państwowej Szkoły Higjeny, gdzie pobyt całodzienny łącznie z wyżywieniem wynosić będzie w drodze opłaty ulgowej 3 zł dziennie.

Zgłoszenie na kurs przesłać winni kandydaci przed 20 listopada bezpośrednio do Wydziału Wychowania Fizycznego i Higjeny Szkolnej Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego (Bagatela 12 w Warszawie), nadmieniając, czy ubiegają się o bursę.

O zakwalifikowaniu do bursy kandydat zostanie powiadomiony do dnia 30 listopada r. b.

W razie przyjęcia do bursy, kandydat winien całkowitą opłatę za bursę wnieść w Sekretarjacie Szkoły Higjeny w Warszawie niezwłocznie po przybyciu na kurs.

Wykłady na kursie są bezpłatne poza wpisowem, które wynosi 10 zł. i jest płatne przed rozpoczęciem kursu.

Polecam pp. kuratorom podanie powyższego do wiadomości dyrekcyj szkół średnich ogólnokształcących, seminarjów nauczycielskich i ochroniarskich, oraz szkół zawodowych i zezwalam na

udzielanie lekarzom szkolnym w szkołach państwowych, pragnącym wziąć udział w kursie, płatnego urlopu na czas kursu.

Warszawa, dnia 5 października 1929 r. (Nr. I. W. F. 5746/29).

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego:
(—) **Sł. Czerwiński.**

146.

Okólnik

Wydziału Oświecenia Publicznego Śląskiego Urz. Wojew. do Dyrekcyj (Kierownictw) wszystkich dokształcających szkół zawodowych w Województwie Śląskiem w sprawie przepisów porządkowych dla dokształcających szkół zawodowych.

Począwszy od roku szkolnego 1929/30 obowiązywać ma we wszystkich dokształcających szkołach zawodowych w Województwie Śląskiem podany niżej regulamin szkolny.

Kierownictwa zechcą celem utrzymania dyscypliny szkolnej stosować ściśle postanowienia regulaminu, a przedewszystkiem starać się, by przez odpowiedni wpływ wychowawczy podnieść zachowanie się młodzieży szkolnej.

Stosowanie kar, nieprzewidzianych regulaminem jest niedozwolone.

Katowice, dnia 20 września 1929 r. (L. O. P. III—5938).

Za Wojewodę:
(—) **Dr. Ręgorowicz** m. p.
Naczelnik Wydziału Ośw. Publ.

Załącznik do L. O. P. III-5938.

REGULAMIN

szkolny dla dokształcających szkół zawodowych.

§ 1.

Zakres przepisów.

Regulamin szkolny zawiera postanowienia, według których mają się zachowywać uczniowie dokształcających szkół zawodowych.

§ 2.

Stosunek uczniów do nauczycieli.

Stosunek uczniów do nauczycieli jest oparty na szacunku i karności.

§ 3.

Stosunek uczniów do kolegów.

We wzajemnych stosunkach uczniów między sobą obowiązują zasady koleżeństwa i uczynności.

Rozmowy, któreby mogły obrażać narodowe lub religijne uczucia uczniów, są najsurowiej wzbronione.

Przywłaszczenie sobie cudzych rzeczy nawet małowartościowych podlega niezależnie od ewentualnych dochodzeń karnosądowych karom dyscyplinarnym.

§ 4.

Odpowiedzialność uczniów za szkody wyrządzone.

Jakiekolwiek uszkadzanie lub zanieczyszczanie lokali szkolnych, urządzenia szkolnego, pomocy naukowych i przyborów szkolnych oraz prac współuczniów jest surowo zakazane.

Uszkodzenia wynikłe z nieostrożności winien wynagrodzić uczeń względnie jego rodzice. Szkody wyrządzone świadomie lub złośliwie pociągają za sobą ponadto ukaranie winnego. W razie niemożliwości wykrycia sprawcy szkody, Kierownictwo szkoły rozkłada odszkodowanie na całą klasę lub nawet całą szkołę.

Uczniom nie wolno bez polecenia nauczyciela otwierać i zamykać okien, zapalać i gasić światła, manipulować koło urządzeń wentylacyjnych i ogrzewalnych.

§ 5.

Uczęszczanie do szkoły.

Każdy uczeń jest obowiązany punktualnie i regularnie uczęszczać na naukę lekcji i na inne zajęcia szkolne w dniach i godzinach wyznaczonych podziałem godzin.

Od uczniów wymaga się czystości ciała i odzieży oraz stosowania się do przepisów higjeny, obowiązujących w szkole.

§ 6.

W razie z góry przewidzianej przeszkody w braniu udziału w nauce winien uczeń zyskać zwolnienie od nauki i to na jedną godzinę nauki od odnośnego nauczyciela, na jeden dzień nauki od wychowawcy klasy, na czas dłuższy od kierownika szkoły.

O zachorowaniu ucznia lub innych nieprzewidzianych przeszkodach należy zawiadomić wychowawcę lub kierownictwo szkoły w przeciągu trzech dni.

Przy ponownem zjawieniu się ucznia w szkole winien uczeń usprawiedliwić swą nieobecność, przedkładając podpisane przez rodziców lub pracodawcę poświadczenie, wpisane w odpowiednich rubrykach książeczki kontrolnej.

Poświadczenie winno zawierać powód opuszczenia nauki, datę i liczbę opuszczonych godzin.

Jeżeli nieobecność była spowodowana chorobą ucznia, a trwała dłużej jak 6 dni, winien uczeń usprawiedliwić swą nieobecność świadectwem lekarskiem.

Jeżeli nieobecność była spowodowana chorobą zakaźną ucznia lub chorobą zakaźną w gospodarstwie domowem, w którem uczeń zamieszkuje lub pracuje, jest jego powrót do szkoły uza-

leżniony od wyraźnego pisemnego zezwolenia odnośnych władz sanitarnych. O wszelkich chorobach zakaźnych w gospodarstwie domowem, w którem uczeń zamieszkuje lub pracuje, obowiązana jest opieka domowa donieść bezzwłocznie Kierownictwu szkoły

Jeżeli nieobecność ucznia była spowodowana pracą poza siedzibą szkoły, a praca ta wymagała stałego zamieszkania ucznia w innej miejscowości, winien uczeń udowodnić poświadczeniem Urzędu Gminnego swego tymczasowego miejsca zamieszkania umieszczonem w książeczce kontrolnej, że w tym czasie był zatrudniony i zamieszkiwał w tej miejscowości.

§ 7.

Absencje notuje się w listach obecności, katalogu głównym, poświadczeniach uczęszczania i świadectwach. Absencje nieusprawiedliwione powodują obniżenie noty z zachowania i kary przewidziane niniejszem regulaminem, jeżeli chodzi o dokształcające szkoły zawodowe w cieszyńskiej części Województwa względnie kary przewidziane miejscowemi statutami dokształcających szkół zawodowych, jeżeli chodzi o publiczne dokształcające szkoły zawodowe w górnośląskiej części Województwa Śląskiego. Prywatne dokształcające szkoły zawodowe, utrzymywane przez przedsiębiorstwa przemysłowe dla swych młodocianych pracowników, mogą poza karami przewidzianemi tym regulaminem, stosować za nieusprawiedliwione absencje, kary przewidziane regulaminem wewnętrznym obowiązującym pracowników danego przedsiębiorstwa.

Uczniowie uczęszczający do szkoły dobrowolnie, podlegają za nieusprawiedliwione absencje karom, przewidzianym w § 20 niniejszych przepisów.

§ 8.

Zmiana mieszkania ucznia.

Rodzice, opiekunowie względnie pracodawcy ucznia, jeżeli uczeń pozostawał w ich opiece, winni zawiadomić Kierownictwo szkoły o każdej zmianie mieszkania przez ucznia i to w przeciągu dni trzech od daty zaszłej zmiany.

§ 9.

Książeczki kontrolne.

Każdy uczeń otrzymuje na początku roku szkolnego książeczkę kontrolną, służącą do notowania obecności i nieobecności ucznia w szkole, informowania rodziców wzgl. opiekunów i pracodawców o uczęszczaniu i zachowaniu się ucznia w szkole, notowania przez rodziców wzgl. opiekunów i pracodawców usprawiedliwienia nieobecności ucznia w szkole.

Każdy uczeń winien nosić stale do szkoły książeczkę kontrolną, przedkładając ją przed nauką nauczycielom do podpisu ce-

lem potwierdzenia obecności i przedkładając ją również rodzicom względnie opiekunom i pracodawcom do podpisu.

W razie zgubienia książeczki winien uczeń poprosić wychowawcę o wystawienie nowej książeczki.

Książeczka kontrolna jest zarazem legitymacją szkolną ucznia.

§ 10.

Zachowanie się uczniów przed i po nauce.

Budynek szkolny otwiera się na kwadrans przed rozpoczęciem nauki. Gromadzenie się przed budynkiem szkolnym tak przed, jak i po nauce jest zakazane.

Uczniowie winni w ciągu kwadransu przed nauką szkolną zgromadzić się w sali szkolnej dla nich przeznaczonej, wchodzić do niej z odkrytą głową, niezwłocznie zajmować wyznaczone dla siebie miejsca i spokojnie oczekiwać przybycia nauczyciela.

Uczniowie spóźniający się winni spóźnienie usprawiedliwić. Niedostatecznie usprawiedliwione spóźnienie jest uważane za nieusprawiedliwione opuszczenie nauki i jako takie karane.

Uczniowi nie wolno wyznaczonego mu miejsca zmienić albo opuszczać bez zezwolenia.

Przynoszenie do szkoły lasek i innych przedmiotów niepotrzebnych przy nauce jest zakazane.

Uczniowie winni opuszczać budynek szkolny spokojnie pod opieką nauczycieli.

Palenie tytoniu w budynku szkolnym i w najbliższym otoczeniu budynku szkolnego jest zakazane. Plucie na podłogę, ściany oraz urządzenie szkolne jest zakazane.

Przed wejściem do budynku szkolnego winni uczniowie oczyścić obuwie z błota lub śniegu.

§ 11.

Zachowanie się uczniów w czasie nauki.

Każdy uczeń winien przynosić ze sobą do szkoły potrzebne książki i przybory szkolne, o ile ich nie dostarcza uczniom sama szkoła.

§ 12.

Przy wejściu do klasy względnie wyjściu z klasy kierownika, nauczycieli, osób wizytujących szkołę są uczniowie obowiązani powstać z miejsc.

§ 13.

Naukę rozpoczynają i kończą uczniowie modlitwą, odmawianą głośno przez jednego ucznia, wskazanego przez nauczyciela.

§ 14.

W czasie nauki winni uczniowie skupić całą swoją uwagę na przedmiot nauki, w nauce nie przeszkadzać i nie zajmować się rzeczami, nie należącemi do nauki.

Uczniowi nie wolno odzywać się w czasie nauki samowolnie, tylko na pytanie lub wezwanie nauczyciela, kierownika lub osoby, przeprowadzającej wizytację szkoły.

W razie potrzeby winien uczeń prosić o zezwolenie odezwania się.

§ 15.

W czasie przerw nie wolno uczniom opuszczać budynku szkolnego bez zezwolenia.

W czasie nauki może ucznia wywołać z klasy tylko kierownik szkoły lub wychowawca klasy i to tylko w sprawach urzędowych.

W czasie nauki jest wstęp do sal szkolnych dozwolony tylko organom, przeprowadzającym wizytację szkoły i kierownikowi szkoły. Członkom Rady Opiekuńczej oraz osobom, zwiedzającym szkołę jest wstęp do sal szkolnych w czasie nauki dozwolony tylko w towarzystwie kierownika szkoły.

§ 16.

Korzystanie z bibljoteki szkolnej.

Uczniowie mają prawo korzystać z bibljoteki szkolnej dokształcającej szkoły zawodowej. Uczniowie winni książki wypożyczone zwrócić bibljotekarzowi w oznaczonym czasie.

Za uszkodzenia i stratę książek wypożyczonych winien uczeń uiścić odszkodowanie.

§ 17.

Zachowanie się uczniów poza szkołą.

Czuwanie nad zachowaniem się uczniów poza szkołą należy do obowiązków rodziców, opiekunów względnie pracodawców, jeżeli ci winni sprawować nad uczniami opiekę rodzicielską.

Uczniowie dopuszczający się przekroczeń w drodze do lub ze szkoły podlegają karom policyjnym.

§ 18.

Świadectwa.

Wystawiane przez szkołę poświadczenia i świadectwa są dokumentami publicznemi. Świadome niszczenie ich podlega karze dyscyplinarnej, sfałszowanie, dochodzeniom karno-sądowym.

§ 19.

Uczniowie-rzemieślniczy w górnośląskiej części Województwa Śląskiego mogą wystąpić ze szkoły w zasadzie z końcem tego roku szkolnego, w którym zdają egzamin czeladniczy.

Uczniowie rzemieślniczy w cieszyńskiej części Województwa Śląskiego mogą wystąpić ze szkoły z końcem tego roku szkolnego, w którym ukończyli naukę zawodu. O ile jednak nie ukończyli całkowitego kursu nauki w dokształcającej szkole zawodowej, nie mogą być oni dopuszczeni do egzaminu czeladniczego.

Uczniowie młodociani, pracownicy przemysłowi i handlowi w całem Województwie Śląskiem mogą w zasadzie wystąpić ze

szkoły z końcem tego roku szkolnego, w którym uczeń ukończył ośmnasty rok życia.

Przed ukończeniem przez uczniów wszelkich kategorji ośmnastego roku życia może nastąpić wystąpienie ze szkoły w zasadzie tylko na podstawie ukończenia pełnego kursu nauki w dokształcającej szkole zawodowej.

W razie zmiany miejsca zamieszkania winien uczeń zgłosić to w Kierownictwie szkoły, które urzędowo zawiadamia o tem Kierownictwo dokształcającej szkoły zawodowej w nowem miejscu zamieszkania ucznia. Uczeń taki winien bezzwłocznie zgłosić się w Kierownictwie dokształcającej szkoły zawodowej nowego miejsca zamieszkania i tam uczęszczać do szkoły.

§ 20.

Kary dyscyplinarne.

Przekroczenia regulaminu przez uczniów, uczęszczających obowiązkowo do szkoły podlegają karom:

w górnośląskiej części Województwa:

1) drobne przekroczenia podlegają karze upomnienia przez nauczyciela,

2) większe przekroczenia i powtarzające się pomimo upomnień drobne przekroczenia, opuszczenie z winy ucznia nauki szkolnej albo kilkakrotne z winy ucznia powtarzające się spóźnianie na naukę, brak uwagi w czasie nauki, brak pilności podlegają karze nagany, która zależnie od okoliczności może być stopniowa przez

a) wpisanie nagany do katalogu głównego i książeczki kontrolnej,

b) udzielenie jej przez Kierownika szkoły wobec wszystkich uczniów albo grona nauczycielskiego i przez wpisanie jej do katalogu głównego i książeczki kontrolnej.

3) powtarzające się większe przekroczenia podlegają karze pieniężnej w myśl postanowień statutów miejscowych dokształcających szkół zawodowych. Karę tę wymierzają Magistraty (Urzędy Okręgowe) na podstawie doniesienia Kierownictwa szkoły.

B) W Cieszyńskiej części Województwa:

a) Kary przewidziane w § 20 ustęp A 1, A 2,

b) w razie nieskutkowania środków dyscyplinarnych wymienionych pod a) albo w razie niezjawienia się ucznia rzemieślniczego wogóle w szkole, oddaje Kierownictwo szkoły sprawę władzy przemysłowej celem ukarania go przedłużeniem czasu nauki (§ 99 b. ustęp 5 austr. ustawy przemysł. z dnia 5. II. 1907). Odpis doniesienia do władzy przemysłowej przedkłada Kierownictwo szkoły równocześnie Wydziałowi Szkolnemu.

W razie nieskutkowania kary wymienionej przez władzę przemysłową przedkłada Kierownictwo ponownie władzy przemysłowej wniosek o ukaranie przedłużenia czasu nauki.

Wobec uczniów młodocianych pracowników i pracowniczek fabrycznych i handlowych nie stosujących się do postanowień regulaminu szkolnego stosuje Kierownictwo zawiadomienie do Obwodowego Inspektora Pracy celem zawiadomienia przez niego pracodawcy i ukarania ucznia przez pracodawcę.

c) W razie stałej krnąbrności, czynnego wystąpienia przeciw Kierownikowi, nauczycielowi, organowi nadzorczemu szkoły, popełnienia kradzieży lub występku przeciw moralności, występku przeciw bezpieczeństwu uczniów następuje na podstawie uchwały Rady Pedagogicznej o ile dalsze postanowienia ucznia w szkole zagraża moralności lub bezpieczeństwu uczniów, wydalenie ucznia ze szkoły na określony przeciąg czasu.

Ucznia wydała się ze szkoły aż do końca roku szkolnego. Uczeń wydalony traci prawo do otrzymania świadectwa i musi klasę powtarzać.

Kara wydalenia ze szkoły może być użyta kilkakrotnie w razie powtarzających się przestępstw.

Kierownictwo szkoły zawiadamia o wydaleniu ze szkoły Wydział Szkolny i władzę przemysłową, dołączając do zawiadomienia odpis odnośnego protokołu Rady Pedagogicznej.

Wydalenie ze szkoły wymaga zatwierdzenia przez władzę przemysłową I. instancji; aż do decyzji władzy przemysłowej I. instancji uczeń do szkoły uczęszczać nie może.

§ 21.

Wobec uczniów uczęszczających dobrowolnie do szkoły stosuje się następujące kary:

1) upomnienie,
2) nagana,
3) zagrożenie wydalenia,
4) wydalenie.

Kary wymienione pod 3 i 4 wymagają uchwały Rady Pedagogicznej. Wydalenie ze szkoły wymaga zatwierdzenia przez Śląski Urząd Wojewódzki.

147.

Okólnik

Wydziału Oświecenia Publicznego Śląskiego Urz. Wojew. do Dyrekcyj państwowych i prywatnych szkół średnich ogólnokształcących i seminarjów nauczycielskich z niem. językiem nauczania, Powiatowych Urzędów Szkolnych i Rad Szkolnych Pow. Województwa Śląskiego w sprawie podręczników dla szkół z niem. językiem nauczania.

Wydział Oświecenia Publicznego podaje do wiadomości poniższy wykaz dotychczas zatwierdzony przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego książek dla szkół z nie-

mieckim językiem nauczania w Polsce, a równocześnie poleca stwierdzić, jakie podręczniki, poza wymienionemi w wykazie, są obecnie w użyciu w powyższych szkołach, a spis ich przesłać w nieprzekraczalnym terminie do dnia 20 listopada 1929 r.

Katowice, dnia 31 października 1929 r. (L. O. P. I - 21264).

Za Wojewodę:
Dr. Ręgorowicz m. p.
Naczelnik Wydziału Ośw. Publ.

Załącznik do L. O. P. I-21264.

SPIS PODRĘCZNIKÓW
dozwolonych dla szkół powszechnych z niemieckim językiem nauczania w Polsce.

Religja ewangelicka.

Kotterba C. — Der religiöse Lernstoff, 9. Auflage. — F. Hirt. Wrocław 1919.

Schmidt R., Pastor — Biblische Geschichte des Alten Testaments für evangel. Schulen und Lehrerseminarien, zusammengestellt. 1924. Łódź.

Wangemann Ludwik — Biblische Geschichten. I. Teil: für die Elementarstufen. 37. Auflage — Leipzig 1907. Georg Reichardt.

Gottfried Smens — Der Himmelsweg, ein Stoffbuch für die kirchliche Unterweisung in der unierten evangelischen Kirche Polens. I. Teil: Unser Grund — Lutherverlag. Poznań 1925.

Woike C. L., Triebel R. — Zweimal acht und vierzig Biblische Historien für evangel. Elementarschulen. Mit Zugrundelegung der Bibl. Geschichten von Preuss. 141. Stereotyp-Auflage — Königsberg 1913. J. H. Bons Verlag.

Religja katolicka.

Bromboszcz ks. dr. Teofil — Kleiner kathol. Katechismus für die Mittelstufe der Volksschule und für den Beicht- und Kommunionunterricht — Katowice 1925. Księgarnia i Drukarnia Katolicka.

Dtto. — Katholischer Katechismus für Schule und Haus — Katowice 1925. Dtto.

Język niemiecki.

Kummer—Branky u. Hofbauer — Fibel für deutsche Schulen — Wiedeń 1918. Schulbücherverlag.

Dietlein R. — Deutsche Fibel. Neubearb. von E. Diez u. H. Müller. Ausgabe B. 128. Auflage. D. Neubearbeitung. 5. Auflage — Leipzig u. Berlin 1916. B. G. Teubner.

Hirt Ferdinand — Neue Schreib-Lese-Fibel Nr. 1.

Landesverband deutscher Lehrer und Lehrerinnen in Polen — Arbeitsschulfibel für Schulen mit deutscher Unterrichtssprache

in Polen, bearbeitet vom Bezirks-Lehrerverein „Netzegau" — Bydgoszcz — W. Johne.

Eckhardt—Lüllwitz — Fröhlicher Anfang — Moritz Diesterweg. Frankfurt a/M. 1919.

Lorentz Ludwik — Metodyczny kurs języka niemieckiego. Cz. I. — Warszawa, L. Lorentz.

Dtto. — Dtto. Cz. 2-ga. — Dtto.

Dtto. — Cz. 3-cia — 1919. L. Lorentz.

Leder A. — Deutsches Lesebuch... für mehrklassige Schulen. I. Teil. 3. Auflage — L. Fischer. Łódź 1917.

Dtto. — Dtto. 2. Teil. 3. Auflage — Dtto. 1921.

Dtto. — Dtto. 1. Teil. 6. Auflage. — Dtto.

Dtto. — Dtto. 2. Teil. 4. Auflage. — Dtto.

Mietke E. — Niemiecka książka. Podręcznik dla szkół polskich według metody poglądowej. Rok I. Wyd. 3-cie. Handbuch der deutschen Sprache für polnische Schulen. Erstes Jahr. 3. Auflage.

Landesverband deutscher Lehrer u. Lehrerinnen in Polen — Lesebuch für Schulen mit deutscher Unterrichtssprache in Polen. III. Teil, bearbeitet von der Lesebuchkommission im Ortsverbande Poznań — Bydgoszcz 1925. W. Johne.

Kippenberg — Deutsches Lesebuch. Teil 1 — Bremen u. Königsberg. 1913.

Dtto. — Dtto. Teil II. — Dtto.

Lueben u. Nacke — Lesebuch für den Gebrauch in mehrklassigen Volksschulen und in Mittelschulen, herausgegeben v. Hermann Kasten. I. Teil für das II. u. III. Schuljahr. 8. neubearbeitete Auflage. — Leipzig 1921. Friedrich Brandstaetter.

Dtto. — Lesebuch bearbeitet von Hermann Kasten. II. Teil. 4. u. 5. Schuljahr. — Dtto.

Dtto. — Lesebuch für den Gebrauch in mehrklassigen Volksschulen und in Mittelschulen, bearbeitet von Hermann Kasten. III. Teil für das 6., 7. u. 8. Schuljahr. 3. Auflage. — Leipzig 1913. Friedrich Brandstaetter.

Hauptmann E. — Moja niemiecka książka. Część III. — Łódź—Warszawa 1918. Fischer, Wende Sp.

Osterloff W. — Kurs metodyczny nauki języka niemieckiego. Stopień V/VI. — Dtto. 1916. Dtto.

Hoch K. A. — Deutsches Lesebuch für ein- u. mehrklass. Schulen. 9. Auflage. — L. Fischer 1918.

Mühlmann R. — Deutsches Lesebuch f. Elementarschulen u. Vorbereitungsklassen. II. Schuljahr. 1. Teil. 7. Auflage. — Ryga 1911. E. J. Sichmann.

Dtto. — III. u. IV. Schuljahr. II. Teil. 2. verbesserte Auflage. — Dtto. 1907. Dtto.

Siber. — Deutsche Grammatik für die Mittelschule. — Leipzig-Berlin 1910. Teubner.

Regeln für die deutsche Rechtschreibung — Berlin 1916. Weidmann.

Wypisy niemieckie — Łódź 1923. Fischer.

Fechner — Schreiblese-Fibel. Ausgabe G. Neu herausgegeben v. Porger. — Berlin. Wiegandt-Grueben.

Rachunki.

Buettner A. — Rechenfibel — Stufenmässig geordneter Übungen und Aufgaben im Zahlraume von 1—1000. Ein Vorstufe zu jeder Aufgabensammlung. 59. Auflage bearbeitet von H. Maertens und E. Schreiber — Leipzig 1916. Ferdinand Hirt u. Sohn.

Dtto. — Rechenanfragen für ein- bis dreiklassige Schulen in zwei Heften. Ausg. A, 1. Heft. 27. Auflage bearbeitet von H. Maertens und E. Schreiber — Leipzig 1917. Ferdinand Hirt u. Sohn.

Dtto. — Dtto. II. Heft. 24. Auflage. — Leipzig 1916. Ferdinand Hirt u. Sohn.

Chróściel G. — Rechenbuch für Volksschulen in 4 Heften. Heft 1. Łódź 1918. Kommissionsverlag des Deutschen Vereines.

Dtto. — Rechenbuch f. Volksschuhlen in 4 Heften. Heft II. — Dtto.

Zalewska Christine — Rechenbuch für deutsche Schulen. 1. Teil. — Łódź 1907. Verfasserin.

Dtto. — Dtto. II. Teil. — Dtto.

Zimmermann R. — Rechenbuch für Volksschulen u. Elementarschulen. 1. Teil. 2. Auflage. — Łódź-Warszawa. Ludwik Fischer. 1916.

Dtto. — Dtto., sowie für die unteren Klassen der Mittelschulen. II. Teil. 2. Auflage. — Dtto.

Dtto. — Dtto, nebst Theorie. III. Teil. Brüche. — Łódź-Warszawa. 1917. Ludwig Fischer.

Krantz A. — Rechenaufgaben für Volksschulen. Bearbeitet nach den ministeriellen Lehrplänen. Teil II. Zweites Schuljahr. — Poznań-Warszawa-Wilno-Lublin. Księgarnia św. Wojciecha

Dtto. — Dtto. Teil III. Drittes Schuljahr. — Dtto.

Dtto. — Dtto. Teil IV. Viertes Schuljahr. — Dtto.

Przyrodoznawstwo.

Zirkler H. — Aus Natur und Leben. 2. verbesserte Auflage. Łódź. L. Fischer. Warszawa. E. Wende i S-ka. 1915.

Język polski.

Tumlirz Karol Dr. i Butschek P. Teodor — Pierwsza książka polską dla szkół niepolskich. 2. wydanie. — Kraków 1921. D. E. Friedlein.

Grzegorzewski L. — Język polski w szkole niemieckiej. — Wrocław-Poznań 1925. Ferdinand Hirt. Spółka Pedagogiczna.

Dtto. — Elementarbuch der polnischen Sprache. Teil 1. — Wrocław-Poznań 1922. Dtto.

Dtto. — Lehr- und Übungsbuch der polnischen Sprache. Teil II. — Dtto. 1923. Dtto.

Język francuski.

Kielski Bolesław — Leçns de français. 1-e année. Avec vocabulaire français-allemand — Lwów 1928. K. S. Jakubowski.

Dtto. — Dtto. 2-me année. Avec vocabulaire français-allemand — Dtto 1929.

Podręczniki dozwolone dla szkół średnich ogólnokształcących z niem. jęz. naucz. w Polsce.

Religja ewangelicka.

1. **Buchrucker Karl** — Dr. Martin Luthers kl. Katechismus mit erklärenden Fragen u. Antworten. — Łódź. Pommer u. Erdmann.
2. **Schaefer u. Krebs** in Verbindung mit **Lic. Dr. Albr. Krebs** — Bibl. Lesebuch, neubearbeitet u. herausgegeben von Lic. Hermann Schuster u. Lic. Wilhelm Luecken. Ausg. C. 19. Aufl. — Frankfurt a. M. 1913. Moritz Diesterweg. .
3. **Saran A.** Kleines Religionsbuch für evangel. Kinder. 14. Aufl. — Bromberg 1914. A. Fromm Nachfolger.
4. **Voelker Karl u. Strack Hermann L. Dr.** — Bibl. Lesebuch für evgl. Schulen (zugl. bibl. Geschichtsbuch). 14. Aufl. — Leipzig u. Berlin 1907. B. G. Teubner.
5. **Voelker Karl u. Strack Hermann L. Dr.** — Das Neue Testament unseres Herrn u. Heilandes Jesu Christi, nach der dtsch. Uebersetzung Dr. M. Luthers. Sedez Ausgabe. — Berlin 1915. Preussische Haupt-Bibel-Gesellschaft.
6. **Voelker Karl u. Strack Hermann L. Dr.** — Die 80 Kirchenlieder der Schulregulative nebst den 18 Psalmen der Regulative. Luthers kleinem Katechismus u. täglichen Gebeten. Ausg. mit Sprüchen. 79. Aufl. Breslau 1912. Wilhelm Gottlieb Korn.
7. **Voelker Karl u. Strack Hermann L. Dr.** — Dr. Martin Luthers kleiner Katechismus mit Bibelsprüchen u. Liederversen nebst Fragestücken u. Gebeten. — Neu Ruppin. F. W. Bergmann.
8. **Bischoff Ottobald.** — Leitfaden beim Unterricht in der Geschichte der christl. Kirche f. evgl. Schulen. 17. Auflage. Vollständig umgearbeitet u. fortgesetzt von Dr. Georg Buchwald. Leipzig 1906.
9. **Halfmann-Koester** — Hilfsbuch f. d. evgl. Religionsunterricht. Ausgabe für Lyzeen u. Studienanstalten sowie für höhere Mädchenschulen. — Berlin 1918. Reuther u. Reichard.
10. **Halfmann-Koester.** — Dtto. Für Kl. II. Kirchengeschichte II. 3. Auflage. — Berlin 1913. Reuther u. Reihard.
11. **Halfmann-Koester.** — Bibl. Geschichten. Altes Testament. Erstes Hauptstück. 5. Auflage. Ausg. f. Lyzeen u. Studienanstalten sowie f. höhere Mädchenschulen, bearbeit. von Prof. Dr. G. Porger. Für Kl. VII. — Berlin 1913. Reuther u. Reihard.

12. **Halfmann-Koester** — Bibl. Geschichten f. die Vorschule höh. Lehranstalten nebst entsprechenden Gedächtnisstoff. 8. Aufl. v. Dr. Halfmann. —Berlin 1916. Reuther u. Reichard.
13. **Halfmann-Koester.** — Hilfsbuch f. d. evgl. Relig. Unterricht. Ausg. f. Lyzeen u. höh. Mädchenschulen bearbeitet von Prof. Dr. G. Porger, für Kl. I. Bibellesen, Luther, Schleiermacher, Abriss der Sittenlehre. 2. Auflage. — Berlin 1912. Reuther u. Reichard.
14. **Halfmann-Koester** — Dtto. Für Kl. VI. Biblische Geschichten Neuen Testaments. Drittes Hauptstück. 5. Auflage. — Berlin 1917. Reuter u. Reichard.
15. **Schmidt R., Pastor** — Apologetik oder Verteidigung des christlichen Glaubens. Ein Leitfaden zum Gebrauch b. evangel. Religionsunterricht in höh. Lehranstalten u. zum Privatstudium für gebildete Christen. — Pabjanice 1918. Selbstverlag des Verfassers.
16. **Rauschen Gerhard** — Grundriss der Apologetik. 5. u. 6. verbesserte Auflage. — Bonn 1913. Peter Hanstein.
17. **Rauschen Gerhard** — Glaubenslehre. 14. verbesserte Auflage. — Bonn 1921. Peter Hanstein.
18. **Rauschen Gerhard** — Kleine Kirchengeschichte, Kirchengeschichtliche Charakterbilder für höhere Lehranstalten. 7. verbesserte Auflage. — Bonn 1921. Peter Hanstein.
19. **Rauschen Gerhard** — Sittenlehre. — Bonn 1913. Pet. Hanstein.
20. **Schuster J. Dr.** — Die biblische Geschichte des Alten u. Neuen Testaments für allgemeine Volksschulen u. für Bürgerschulen. Wien 1887. Schulbücherverlag.

Religja katolicka.

1. Biblische Geschichte für die kathol. Volksschulen der Erzdiözesen Gnesen und Posen. 2. Auflage. — Posen 1914. St. Adalbert-Druckerei.
2. **Skowronek Ludwig** — „Weg zum Himmel". Beicht- u. Kommunionbuch zugleich kathol. Gebet- und Gesangbuch für die Diözese Breslau. — Ratibor 1916. Reinhardt Meyer.
3. **Skowronek Ludwig** — „Weg zum Himmel". Kathol. Gebet- und Gesangbuch für die Diözese Breslau. — Ratibor 1906. Reinhardt Meyer.
4. **Likowski Dr.** — Kurzer röm.-kath. Katechismus. — Poznań. St. Adalbert-Druckerei.
5. **Grundl** — Das Neue Testament unseres H. Jesu Christi. — Augsburg. Huttler.
6. **Deharbe-Linden** — Grosser kathol. Katechismus Nr. 1. — Regensburg-Rom 1913. Pustet.
7. **Deharbe-Linden** — Der mittl. Katechismus. — Dtto. 1911. Dtto.
8. **Deharbe-Linden** — Katholischer Katechismus. — Dtto.
9. **Knecht** — Biblische Geschichte — Freyburg. Herder.

10. **Rauschen** — Kirchengeschichte und Bibelkunde für höhere Mädchenschulen. — Bonn 1910, Hanstein.
11. Katechismus für das Bistum Culm. — Pelplin 1911. Bischöfliches General-Vikariat von Culm zu Pelplin.

Język niemiecki.

1. **Evers M. u. Walz H.** — Deutsches Lesebuch für höhere Lehranstalten. VII. Teil für Obersekunda. Ausgabe B. für paritätische Anstalten. 2., neubearbeitete Auflage, herausgegeben von H. Walz u. Dr. A. Kuhne. — Leipzig 1912. B. G. Teubner.
2. **Kluge Hermann** — Geschichte der deutschen Nationalliteratur zum Gebrauche an höheren Unterrichtsanstalten, bearbeitet von Prof. Dr. Otto Oertel und Prof. Dr. R. Besser. 50. Aufl. — Altenburg, S. A. 1820. Oskar Bonde.
3. **Kuehne Alfred Dr. u. Vorwerk Karl** — Deutsches Lesebuch für Vorschulen höh. Lehranstalten zugleich Vorstufe zu Ewers u. Walz: Deutsches Lesebuch für die höh. Lehranstalten. Ausgabe A., 1. Teil, 6. Auflage. — Leipzig u. Berlin, 1922. B. G. Teubner.
4. **Kuehne Alfred Dr. u. Vorwerk Karl** — Deutsches Lesebuch für Vorschulen höh. Lehranstalten zugleich Vorstufe zu Ewers u. Walz: Deutsches Lesebuch für die höh. Lehranstalten. Ausgabe A., 2. Teil, 4. unveränderte Aufl. — Leipzig u. Berlin. 1923. B. G. Teubner.
5. **Lyon Otto** — O. Lyons Handbuch der deutschen Sprache für höhere Schulen. Neubearbeitung v. Mueller u. A. Roedel. 1. T. 2. Abteilung: Quinta, 16. Auflage. — Leipzig u. Berlin, 1920. B. G. Teubner.
6. **Lyon Otto** — Handbuch der deutschen Sprache für d. höheren Schulen, 1. Teil: Sexta bis Tertia. 16. Auflage. Herausgegeben v. Prof. Dr. Kurt Meller u. Prof. Dr. Alfred Roedel. 3. u. 4. Abteilung: Quarta und Tertia. — Leipzig und Berlin, 1920. B. G. Teubner.
7. **Lyon Otto u. Willy Scheel** — Handbuch der deutschen Sprache für höhere Schulen. Ausg. D. 1. Teil. XI. fast unveränd. Auflage. — Leipzig u. Berlin, 1922. B. G. Teubner.
8. **Zurbonsen Fr. Prof. Dr.** — Literaturkunde. Leitfaden der dtsch. Literaturgeschichte. 7. Aufl. — Berlin 1910. R. Stricker.
9. **Strohmeyer Hans u. Strohmeyer Fr.** — Elementarbuch I, verkürzte Ausg., 3. Aufl. — Leipzig-Berlin, 1923. B. G. Teubner.
10. **Baron M., Junghans Th. u. Schindler H.** — Deutsche Sprachschule. Sprachlehre, Rechtschreibung u. s. w., Ausg. A in 7 Heften. 4. Heft, 61. Auflage. — Leipzig 1916. Julius Klinghardt.
11. **Baron M., Junghans Th. u. Schindler H.** — Dtto. 6. Heft. 35. Auflage. — Dtto. 1907. Dtto.
12. **Hopf J. u. Paulsiek K.** — Deutsches Lesebuch für höhere Lehranstalten. Abteilung für Obersekunda u. Prima. Den neuen Lehrplänen gemäss bearbeitet von Dr. Karl Kinzel. I. Ab-

schnitt: Altdeutsches Lesebuch von Dr. Willy Scheel. 14. Aufl. Berlin 1908. Ernst Siegfried Mittler u. Sohn.

13. **Lehrer der kgl. Vorschule Berlin** — Unterrichtsstoff für die deutsche Grammatik und Orthographie. 1. Teil, 10. Auflage. — Berlin 1921. Carl Habel.
14. **Eckhardt K., Klanert O. u. Lehmann A.** — Deutsche Sprachschule für Mittelschulen. 1. Heft. Unterstufe. — Leipzig u. Berlin 1912. B. G. Teubner.
15. **Eckhardt K., Klanert O. u. Lehmann A.** — Dtto. 2. Heft. Mittelstufe. — Leipzig u. Berlin 1919. B. G. Teubner.
16. **Lyon Otto** — Handbuch der deutschen Sprache für höhere Schulen, bearbeitet von Dr. Willy Scheel. I. Teil. 7. Auflage. Leipzig u. Berlin 1919. B. G. Teubner.
17. **Mensing Otto** — Deutsches Hilfsbuch II. u. III. Teil. Grammatik- m. Übungsbuch. Ausgabe A., 21. Auflage. — Dresden 1921. L. Ehlermann.
18. **Weicher** — Deutsche Literaturgeschichte für höh. Schulen u. zum privaten Studium. 5. Auflage v. H. Draheim, O. Küntzel, R. Riemann. — Leipzig 1918. Dietrich.
19. **v. Sanden** — Deutsche Sprachlehre für höhere Schulen. Ausgabe A. — Breslau 1918. Hirt.
20. **Lange Richard** — Aufgaben z. Rechtschreibung, Wortbildung, Zeichensetzung u. s. w. Ausg. A (in 3 Heften), I. Heft. Unterstufe. 2. Schuljahr. 28. Auflage. — Leipzig 1921. Duerrsche Buchhandlung.
21. **Lange Richard** — Dtto. 2. Heft, Mittelstufe. 3. u. 5. Schuljahr. 29. Auflage. — Leipzig 1917. Dtto.
22. **Lange Richard** — Dtto. 3. Heft. Oberstufe, 6., 7. u. 8. Schuljahr. 22. Auflage. — Dtto 1916. Dtto.

Język łaciński.

1. Lateinische Schulgrammatik zu Ostermann-Muellers Latein. Übungsbüchern. Ausgabe A., bearbeitet von G. Michaelis. — Leipzig-Berlin 1914. B. G. Teubner.
2. Latein. Satzlehre, verkürzte Ausgabe. Mit Heranziehung des Französichen u. Englischen. Ausgabe B, 3. Auflage, bearbeitet von Dr. G. Michaelis unter Mitwirkung von Dr. K. Rudolph. — Leipzig-Berlin 1917. B. G. Teubner.
3. **Kersten Wilhelm Dr.** — Latein. Elementarbuch für Reformschulen. 2. Auflage, bearbeitet von Ferdinand Erdmann. — Leipzig 1912. G. Freytag.
4. **Ellendt-Seyffert u. Fries** — Latein. Grammatik, 59. Auflage. — Berlin 1915. Weidmannsche Buchhandlung.
5. **Dr. Mueller — Dr. Fritsche** — Latein. Schulgrammatik vornehmlich zu Ostermanns latein. Übungsbüchern. Ausgabe C, 3. Auflage. — Leipzig u. Berlin 1912. B. G. Teubner.

6. **Mueller — Michaelis** — Latein. Schulgrammatik vornehmlich zu Ostermanns latein. Übungsbüchern. Erweiterte Ausgabe B. II. Auflage. — Dtto. 1912. Dtto.
7. **Ostermann—Mueller** — Latein. Übungsbuch für Quarta. III. Teil. 7. Auflage. Ausgabe B. Dtto. 1901. Dtto.
8. **Dr. J. Wulff** — Wortkunde zu dem Latein. Lesebuche für den Anfangsunterricht reiferer Schüler. 8. Auflage besorgt von Dr. J. Schmedes. — Berlin 1910. Weidmannsche Buchhandlung.
9. **Gillhausen W. Prof.** — Latein. Formenlehre für Schulen mit den Frankfurter Lehrplänen nach Hermann Perthes bearbeitet v. Prof. W. Gillhausen. 8. Auflage von Bruhn — Berlin 1910. Weidmannsche Buchhandlung.
10. **Mueller H. I. u. Michaelis G. Dr.** — Latein. Formenlehre zum Gebrauch in Reformschulen — Leipzig u. Berlin 1923. B. G. Teubner.
11. **Reinhardt Karl Dr.** — Latein. Satzlehre in II. Aufflage bearb. von Dr. Josef Wulff. 4. Auflage besorgt von Dr. E. Bruhn — Berlin 1906. Weidmannsche Buchhandlung.
12. **Dr. J. Wulff** — Latein. Lesebuch für den Anfangsunterricht reiferer Schüler. 8. Auflage besorgt von Dr. J. Schmedes. — Berlin 1910. Weidmannsche Buchhandlung.
13. **Wulff J. Dr.** — Aufgaben zum Übersetzen ins Lateinische für den Anfangsunterricht. I. Teil. Ausgabe B. von Dr. J. Schmedes. 6. Auflage. — Berlin 1915. Weidmannsche Buchhandlung.
14. **Wulff J. Dr. u. Bruhn E. Dr.** — Aufgaben zum Übersetzen ins Lateinische. II. Teil. Ausgabe B. von Dr. J. Schmedes. 4. Aufl. Berlin 1916. Weidmannsche Buchhandlung.
15. **Ostermann—Mueller** — Latein. Übungsbuch IV, I. Unter- und Obertertia. Bearbeitet von Michaelis. — Leipzig-Berlin 1916. Teubner.
16. **Ostermann** — Latein. Übungsbuch für Quarta. 3. Teil. Ausg. A. Neue Ausgabe von Mueller. — Dtto 1904.
17. **Ostermann-Mueller** — Latein. Übungsbuch. Ausgabe für Reformschulen. Bearbeitet von Michaelis. Ausgabe A. Teil 1—2. — Dtto 1919, 1921.
18. **Ostermann-Mueller** — Latein. Übungsbuch. Teil 1—2. Ausg. A. Lipsk-Berlin 1907, 09, 13, 14 r.
19. Latein. Schulgrammatik zu Ostermann-Muellers Lat. Übungsbüchern. Ausgabe A. Bearbeitet von Michaelis. — Dtto 1917.

Język francuski.

1. **Dubislav Georg, Boek Paul, Gruber Hugo** — Methodischer Lehrgang der französischen Sprache. Ausgabe E, 1. Teil, Elementarbuch. I, 7. Kl. — Berlin 1914. Weidmannsche Buchhdlg.
2. **Dubislav Georg, Boek Paul, Gruber Hugo** — Dtto. Ausgabe E. II. Teil Elementarbuch II, 6. und 5. Klasse. — Berlin 1914. Weidmannsche Buchhandlung.

3. **Dubislav Georg, Boek Paul, Gruber Hugo** — Dtto. Ausgabe E. III. Teil. Schulgrammatik für die 4. Klasse, für Oberlyz. und Studienanstalten — Berlin 1914. Weidmannsche Buchhandlung.
4. **Dubislav Georg, Boek Paul, Gruber Hugo** — Dtto. Ausgabe E. IV. Teil. Übungsbuch IV—I. Kl. — Berlin 1924. Weidmannsche Buchhandlung.
5. **Dubislav Georg, Boek Paul** — Methodischer Lehrgang der französischen Sprache. Ausgabe A, B. u. C. Schulgrammatik der französischen Sprache. 9. unveränderte Auflage für Gymn., Realgymn., Real- u. Oberrealschulen u. für Reformschulen — Berlin. Weidmannsche Buchhandlung.
6. **Dubislav Georg, Boek Paul** — Dtto. Ausgabe B, 2. Auflage für Realgymn., Quarta, Tertia u. Obertertia. Elementarbuch der franz. Sprache — Berlin 1909. Weidmannsche Buchhandlung.
7. **Dubislav Georg, Boek Paul** — Dtto. Ausgabe C, I. Teil. Sexta. 6. Klasse. 7. unveränderte Auflage. Elementarbuch der franz. Sprache für Realschulen. Oberrealschulen u. Reformschulen — Berlin 1911. Weidmannsche Buchhandlung.
8. **Gropp Ernst u. Hausknecht E.** — Auswahl französischer Gedichte für den Schulgebrauch. Reihe B, Band I, Poesie. — Leipzig 1909. — Rengersche Buchhandlg. Gebhardt u. Wilisch.
9. **Herrig L. et Burguy G.** — La France Littéraire, 50-e édition remanié par Henri Bornaque — Brunswick 1912. Georg Westemann.
10. **Kuehn K. Dr.** — La France et les Francais. Ausgabe A, 8. Aufl. — Bielefeld u. Leipzig 1910. Velhagen u. Klasing.
11. Contes Choisis des Frères Grimm. 3. Auflage. Für den Schulgebrauch erklärt von Prof. Ludw. E. Rolfs. — Leipzig 1914. Rengersche Buchhandlung.
12. **Gropp Ernst u. Hausknecht Emil** — Auswahl engl. Gedichte. 15. Auflage. Reihe B, 11. Für den Schulgebrauch — Leipzig 1908. Rengersche Buchhandlung.
13. **Prof. Dr. Dubislav Georg, Prof. Boek Paul u. Dr. Gruber Hugo** — Elementarbuch der franz. Sprache. Ausgabe D. für höhere Mädchenschulen. I. Teil. 7. Klasse. 14. Auflage. — Berlin 1920. Weidmannsche Buchhandlung.
14. **Prof. Dubislav Georg, Prof. Boek Paul, Dr. Gruber Hugo, Prof. B. Roettgers.** — Franz. Übungsbuch. Ausgabe A. u. B. für Sekunda u. Prima d. Gymnasien, sowie für Obertertia, Sekunda u. Prima der Realgymn. 13. Aufl. — Berlin 1922. Dtto.
15. Dtto. — Methodischer Lehrgang der franz. Sprache. Ausgabe E., I. Teil: Elementarbuch I. 3. Auflage. — Berlin 1916. Dtto.
16. Dtto. — Dtto. Ausgabe E. Neue Bearbeitung für Lyzeen und höhere Mädchenschulen, Oberlyzeen und Studienanstalten. II. Teil. Elementarbuch II, 6. u. 5. Klasse. 8. Auflage. — Berlin 1920. Dtto.

17. Dtto. — Dtto. II. Teil: Schulgrammatik für die 4. — 1. Klasse, sowie für Oberlyzeen u. Studienanstalten. 7. Auflage — Berlin 1920. Dtto.
18. Dtto. — IV. Teil: Übungsbuch. 4. — 1. Klasse. 5. Auflage. — Berlin 1918. Dtto.
19. **Kielski Bolesław** — Leçons de français, 1-re année avec vocabulaire fr. - allemand. — Lwów 1928, K. S. Jakubowski.
20. Dtto. — Dtto. 2-me année. Avec vocabulaire fr. allemand. — Dtto 1929.
21. **Dubislav-Boek, Gruber, Röttgers** — Methodischer Lehrgang der franz. Sprache. Elementarbuch. I. Teil. Ausgabe E, für Lyzeen. — Berlin 1920. Weidmannsche Buchhandlung.
22. Dtto. — Dtto. II. Teil. — Dtto.
23. Dtto. — Elementarbuch der französischen Sprache für Gymn., Quarta, Unter- und Obertertia. — Dtto. 1922.
24. **Dubislav-Boek, Gruber** — Elementarbuch. Teil II—III. Ausgabe D. — Dtto. 1915.
25. **Dubislav-Boek, Gruber** — Übungsbuch, Teil I. Ausgabe D. — Dtto. 1916.
26. Schulgrammatik der franz. Sprache. — Dtto. 1920.

Język angielski.

1. **Ellmer W. Dr., Hinstorff A., Kraemer Fr., Oliffe Artur** — Lehrbuch der englischen Sprache, I. Teil. Elementarbuch, 2. Auflage für höhere Mädchenschulen — Frankfurt a/M. 1912. Diesterweg Moritz.
2. **Ellmer W. Dr., Hinstorff A., Kraemer Fr., Oliffe Artur** — II. Teil. Ausgabe B. für Lyzeen, Oberlyz. und Studienanstalten, Lesebuch — Frankfurt a/M., 1912. Diesterweg Moritz.
3. **Ellmer W. Dr., Hinstorff A., Kraemer Fr., Oliffe Artur** — III. Teil. Ausgabe B. für Lyz., Oberlyz. und Studienanstalten, Grammatik — Frankfurt a/M. 1913. Diesterweg Moritz.
4. **Dubislav Georg, Boek Paul, Gruber Hugo** — Methodischer Lehrgang der englischen Sprache für höhere Mädchenschulen. I. Teil. Elementarbuch. 12. Auflage, 4. Klasse — Berlin 1916. Weidmannsche Buchhandlung.
5. **Dubislav Georg, Boek Paul, Gruber Hugo** — Dtto. II. Teil. Übungsbuch I. II. Auflage. 3. u. 2. Klasse — Berlin 1916. Weidmannsche Buchhandlung.
6. **Dubislav Georg, Boek Paul, Gruber Hugo** — Dtto. III. Teil. Übungsbuch II, 3. Auflage, I. Klasse. — Berlin 1911. Weidmannsche Buchhandlung.
7. **Dubislav Georg, Boek Paul, Gruber Hugo** — Dtto. IV. Teil. Schulgrammatik. 8. Auflage für alle Klassen. — Berlin 1916. Weidmannsche Buchhandlung.
8. **Dubislav Georg, Boek Paul, Gruber Hugo** — Dtto. V. Teil. Übungsbuch 3. 2. Auflage für Lyzeen. — Berlin 1912. Weidmannsche Buchhandlung.

9. **Bierbaum Jul. Prof. Dr.** — Lehrbuch der englischen Sprache nach der analytisch direkten Methode. Neue Bearbeitung. I. Teil — Leipzig 1910. Arthur Rossberg.
10. **Dubislav Georg Dr. u. Boek Paul** — Übungsbuch der engl. Sprache. 5. Auflage. Für die mittleren und oberen Klassen der höheren Lehranstalten — Berlin 1898. Hermann Heyfelder.
11. **Gropp Ernst u. Hausknecht Emil** — Auswahl engl. Gedichte. 15. Auflage. Reihe B, 11. für den Schulgebrauch — Leipzig 1908. Rengersche Buchhandlung.
12. **Dubislav-Boek, Gruber** — Methodischer Lehrgang der englischen Sprache. Schulgrammatik. IV. Teil. — Berlin 1912. Weidmannsche Buchhandlung.
13. **Dubislav-Boek, Gruber** — Methodischer Lehrgang der englischen Sprache. Ubungsbuch. I. II. Teil. — Berlin 1915. Weidmannsche Buchhandlung.
14. **Dubislav-Boek, Gruber** — Dtto. Elementarbuch. I. Teil. — Berlin 1915. Weidmannsche Buchhandlung.

Przyrodoznawstwo.

1. **Schmeil O. Dr., Franke M. Dr., Rabes O. Dr.** — Naturkunde für höhere Mädchenschulen, Lyzeen und Studienanstalten. Pflanzenkunde. I. Heft. 20. Auflage. — Leipzig 1916. Quelle u. Meyer.
2. **Schmeil O. Dr., Franke M. Dr., Witzig A.** — Dtto. Pflanzenkunde. 2. Heft. Klasse 6, 6. Auflage. — Leipzig 1911. Quelle u. Meyer.
3. **Schmeil O. Dr., Franke M. Dr., Witzig A.** — Dtto. 3. Heft. Klasse 5, 8. Auflage. — Leipzig 1912. Quelle u. Meyer.
4. **Schmeil O. Dr., Franke M. Dr., Witzig A.** — Dtto. 4. Heft. Klasse 4, 4. Auflage. — Leipzig 1912. Quelle u. Meyer.
5. **Schmeil O. Dr., Franke M. Dr., Witzig A.** — Dtto. Pflanzenkunde. 5. Heft. Klasse 3, 2. Auflage — Leipzig 1911. Quelle und Meyer.
6. **Schmeil O. Dr., Franke M. Dr., Witzig A.** — Naturkunde für höhere Mädchenschulen, Lyzeen u. Studienanstalten. Pflanzenkunde. 6. Heft. Klasse II. 6. Auflage. — Leipzig 1912. Quelle u. Meyer.
7. **Schmeil O. Dr., Franke M. Dr., Witzig A.** — Dtto. Tierkunde. 1. Heft. Klasse 7. 3. Auflage. — Leipzig 1910. Quelle u. Mayer.
8. **Schmeil O. Dr., Franke M. Dr., Witzig A.,** — Dtto. Tierkunde. 2. Heft. Klasse 6, 3. Auflage. — Leipzig 1910. Quelle u. Mayer.
9. **Schmeil O. Dr., Franke M. Dr., Rabes O. Dr.** — Dtto. Tierkunde. 3. Heft. 13. Auflage. — Leipzig 1915. Quelle u. Meyer.
10. **Schmeil O. Dr., Franke M. Dr., Witzig A., Rabes O. Dr.** — Dtto. Tierkunde. 3. Heft. Klasse V. 9. Auflage. — Leipzig 1912. Quelle u. Meyer.
11. **Schmeil O. Dr., Franke M. Dr., Witzig A.** — Dtto. Tierkunde. 4. Heft. Klasse 4, 3. Auflage. — Leipzig 1910. Quelle u. Mayer.

12. **Schmeil O. Dr., Franke M. Dr., Witzig A.** — Dtto. Tierkunde. 5. Heft. Klasse 3, 8. Auflage. — Leipzig 1910. Quelle u. Mayer.
13. **Schmeil O. Dr., Franke M. Dr., Witzig A.** — Dtto. Tierkunde. 6. Heft. Klasse 2. — Leipzig 1910. Quelle u. Meyer.
14. **Schmeil O. Dr., Franke M. Dr., Witzig A., Rabes O. Dr.** — Dtto. Tierkunde. Der Mensch. 6. Heft. Klasse II, 8. Aufl. — Leipzig 1914. Quelle u. Meyer.
15. **Schmeil Dr., Franke Dr., Rabes Dr.** — Dtto. Pflanzenkunde. 1. Heft. 17. Auflage. — Leipzig 1915. Quelle u. Meyer.
16. **Schmeil Dr., Franke Dr., Witzig A.** — Dtto. Pflanzenkunde II. Heft. Kl. VI. 10. Auflage. — Leipzig 1913. Quelle u. Meyer.
17. **Schmeil Dr., Franke Dr., Rabes Dr.** — Dtto. Pflanzenkunde. III. Heft. 21. Auflage. — Leipzig 1918. Quelle u. Meyer.
18. **Schmeil Dr., Franke Dr., Rossbach F. Dr.** — Dtto. Pflanzenkunde. IV. Heft. — Leipzig 1909. Quelle u. Meyer.
19. **Schmeil, Franke, Witzig** — Dtto. Pflanzenkunde. V. Heft. Klasse III. — Leipzig 1911. Quelle u. Meyer.
20. Dtto. — Pflanzenkunde. VI. Heft. Klasse II. 3. Aufl. — Dtto.
21. **Schmeil O. Prof. Dr.** — Leitfaden der Tierkunde. Ein Hilfsbuch für den Unterricht an höh. Lehranstalten. 102. Auflage. — Leipzig 1922. Quelle u. Meyer.
24. **Schmeil O. Prof. Dr.** — Grundriss der Tierkunde mit 10 farbigen Tafeln u. mit zahlreichen Textbildern. 29. Auflage. — Leipzig 1915. Quelle u. Meyer.
23. **Schmeil O .Prof. Dr. u. Norenberg J. Prof. Dr.** — Tierkunde unter besonderer Berücksichtigung der Beziehungen zwischen Bau und Lebensweise der Tiere. Ausgabe für Realanstalten. I. Heft. Sexta. 10. Auflage von Dr. Erich Leick u. Prof. Dr. Georg Klatt. — Leipzig 1916. Quelle u. Meyer.
24. **Schmeil O. Prof. Dr. u. Norenberg J. Prof. Dr.** — Dtto. II. Heft. Quinta 6. Auflage. — Leipzig 1913. Quelle u. Meyer.
25. **Schmeil O. Prof. Dr. u. Norenberg J. Prof. Dr.** — Dtto. III. Heft. Quarta. 5. Auflage. — Leipzig 1913. Quelle u. Meyer.
26. **Schmeil O. Prof. Dr. u. Norenberg J. Prof. Dr.** — Dtto. IV. Heft. Untertertia. 8. Auflage. — Dtto 1918. Dtto.
27. **Schmeil O. Prof. Dr. u. Norenberg J. Prof. Dr.** — Dtto. V. Heft. Obertertia. 3. Auflage. — Dtto. 1913. Dtto.
28. **Schmeil O. Prof. Dr. u. Norenberg J. Prof. Dr.** — Dtto. VI. Heft. Untersekunda. 4. Auflage. — Dtto. 1912. Dtto.
29. **Schmeil O. Prof. Dr. u. Norenberg J. Prof. Dr.** — Dtto. IV. Heft. Untertertia. 2. Auflage. Ausgabe für Gymn. — Dtto 1912. Dtto.
30. **Meyer M.** — Naturlehre. Ausgabe B. für Lyzeen u. höh. Mädchenschulen. I. Teil., Physik. 4. Auflage. — Leipzig 1921. G. Freytag.
31. **Dr. Schmeil Otto** — Grundriss der Pflanzenkunde. 29. Aufl. Leipzig 1916. Quelle u. Meyer.

32. **Dr. Schmeil O. u. Dr. Norenberg J.** — Pflanzenkunde. Ausgabe für Realanstalten. I. Heft. Sexta. 8. Auflage von Dr. Erich Leick u. Dr. Klatt Georg. — Dtto. 1914. Dtto.
33. **Dr. Schmeil O. u. Dr. Norenberg J.** — Pflanzenkunde. Ausgabe für Realanstalten. II. Heft. Quinta. II. Auflage von Dr. Leick u. Dr. Klatt. — Leipzig 1917. Dtto.
34. Dtto. — Dtto. III. Heft. Quarta. 6. Auflage. — Dtto. 1917. Dtto.
35. Dtto. — Dtto. IV. Heft. Untertertia. 3. Aufl. Dtto. 1911. Dtto.
36. Dtto. — Dtto. V. Heft. Obertertia. 2. Aufl. Dtto. 1913. Dtto.
37. Dtto. — Dtto. VI. Heft. Untersekunda. Dtto. 1907. Dtto.
38. Dtto. — Dtto. I. Heft. Sexta. Ausgabe für Gymnasien. 6. Aufl. — Dtto. 1917. Dtto.
39. **Schmeil Otto Prof. Dr.** — Leitfaden der Botanik. Ein Hilfsbuch für den Unterricht in der Pflanzenkunde an höh. Lehranstalten. 16. Auflage. — Leipzig 1907. Erwin Naegele.
40. **Lorenzen A., Clasen H. u. Fitschen J.** — Naturkunde für Mittelschulen u. verwandte Anstalten. II. Abteilung: Naturlehre. II. Heft. Ausgabe A. Chemie für Knabenmittelschulen. 3. Aufl. — Breslau 1919. Ferdinand Hirt.
41. **Schmidt Theodor Dr. u. Drischel Friedrich** — Naturkunde. Botanik und Zoologie. I. Teil. 7. Auflage. — Bielefeld u. Leipzig 1914. Velhagen u. Klasing.
42. **Dr. Schmeil** — Grundriss der Naturgeschichte. 2. Heft. Pflanzenkunde. — Naegele, Leipzig 1906.
43. **Dr. Schmeil** — Leitfaden der Tierkunde. Leipzig 1923. Quelle u. Meyer.
44. **Kahnmeyer-Schultze** — Naturkunde für Lyzeen. Heft 1—4, 5. Teil, I. u. 6—8. Teil II. Neu bearbeitet von Bongardt. — Bielefeld-Leipzig 1910, 09, 12.

Matematyka.

1. **Feukner Hugo Prof. Dr.** — Aritmetische Aufgaben. Unter besonderer Berücksichtigung von Anwendungen aus dem Gebiete der Geometrie, Physik u. Chemie. Ausgabe A., I. Teil, 6. Auflage. — Berlin 1909. Otto Sale.
2. **Niepoth** — Neues Rechenbuch. Ausgabe A. für mehrklassige Schulen. 19. Auflage. Heft I. — Giessen, Emil Roth.
3. **Thaer A. Dr. und Rouwolf R.** — Rechenbuch für Volksschulen höh. Lehranstalten. III. Heft. 7. Auflage. Kambly-Thaer. Mathematisches Unterrichtswerk. — Breslau 1921. Ferd. Hirt.
4. **Thaer A. Dr. u. Rouwolf R.** — Dtto. I. Heft. 7. Aufl. Kambly-Thaer Mathem. Unterrichtswerk. Vorstufe zu Thaer-Rouwolfs Rechenbuch für höh. Schulen u. Kambly-Thaers Mathem. Unterrichtswerk. — Breslau 1921. Ferdinand Hirt.
5. **Thaer A. Dr. u. Rouwolf R.** — Rechenbuch für höhere Schulen als Vorstufe zu Kambly-Thaers Mathem. Unterrichtswerk. Ausgabe B, I. Heft für Sexta. 9. Auflage. — Breslau 1921. Ferdinand Hirt.

6. **Otto F. Dr. u. Siemon P. Prof.** — Lehr- und Übungsbuch der Arithmetik u. Algebra für Lyz. u. höh. Mädchenschulen. Pensum für Kl. IV—1. 12. Auflage. — Leipzig 1922. Ferdinand Hirt u. Sohn.
7. **Otto F. Dr. u. Siemon P. Prof.** — Lehr- u. Übungsbuch der Arithmetik u. Algebra für Lyz. u. höh. Mädchenschulen. Pensum für Kl. IV—I. Ausgabe B, 3. Auflage. — Leipzig 1917. Ferdinand Hirt u. Sohn.
8. **Thaer A. Dr. u. Rouwolf R.** — Rechenbuch für höhere Schulen als Vorstufe zu Kambly-Thaers Mathem. Unterrichtswerk. Ausgabe B., I. Heft für Sexta, 6. u. 7. Auflage. Mit Anhang: Kriegs- und Volkswirtschaftliche Rechenaufgaben. — Breslau 1918. Ferdinand Hirt.
9. **Thaer A. Dr. u. Rouwolf R.** — Rechenbuch für höhere Schulen als Vorstufe zu Kambly-Thaers Mathemat. Unterrichtswerk. Ausgabe B, 2. Heft für Quinta. 5. Auflage. — Breslau 1916. Ferdinand Hirt.
10. **Thaer A. Dr. u. Rouwolf R.** — Rechenbuch für höhere Schulen als Vorstufe zu Kambly-Thaers Mathemat. Unterrichtswerk. Ausgabe B, III. Heft für Quarta u. Untertertia. 5. Auflage. — Breslau 1916. Ferdinand Hirt.
11. **Thieme Hermann Dr.** — Leitfaden der Mathematik für Realanstalten. I. Teil. Die Unterstufe. 4. Auflage. — Leipzig 1910. G. Freytag.
12. **Kambly-Thaer** — Mathematisches Unterrichtswerk. III. Teil. Trigonometrie neu bearbeitet von Dr. Albrecht Thaer. Ausgabe B. für Oberrealschulen. Realgymn. u. Gymn. 39. Aufl. — Breslau 1919. Ferdinand Hirt.
13. **Kambly-Thaer** — Mathematisches Unterrichtswerk. II. Teil. Planimetrie. Ausgabe A, für Gymn., neubearbeitet von Dr. Albrecht Thaer. 164. Auflage. — Breslau 1916. Ferd. Hirt.
14. **Kambly-Thaer** — Mathematisches Unterrichtswerk. II. Teil. Planimetrie. Neu bearbeitet von Dr. Albrecht Thaer. Ausg. B, für Realschulen u. Gymn. mit mathemat. Reformunterricht. 175. Auflage. — Breslau 1922. Ferdinand Hirt.
15. **Kambly-Thaer** — Mathematisches Unterrichtswerk. IV Teil. Stereometrie. Ausgabe A, für Gymn. 32. Auflage, neu bearb. von Dr. Albrecht Thaer. — Breslau 1916. Ferdinand Hirt.
16. **Kambly-Thaer** — Mathematisches Unterrichtswerk. IV Teil. Stereometrie. Ausgabe B, für Oberrealschulen, Realgymn. u. Gymnasien mit mathem. Reformunterricht. 37. Auflage. — Breslau 1921. Ferdinand Hirt.
17. **Thieme Hermann Prof. Dr.** — Leitfaden der Mathematik für Realanstalten. II. Teil. Die Oberstufe. 5. Auflage. — Leipzig 1921. G. Freytag.
18. **August E. F. Dr.** — Fünfstellige Logarithmische Tafeln. 45. Auflage. — Berlin 1922. Vereinigung wissenschaftlicher Verleger.

19. **Bauer W. u. von Hauleden E.** — Lehrbuch der Mathematik zum Gebrauche an höheren Mädchenschulen. II. Band. Planimetrie, Stereometrie u. Arithmetik. — Braunschweig 1910. Friedrich Vieweg u. Sohn.
20. **Bauer W. u. von Hauleden E.** — Lehrbuch der Mathematik für Gymnasien, Unterstufe der Planimetrie. — Dtto. 1912. Dtto.
21. **Bauer W. u. v. Hauleden E.** — Dtto. Oberstufe der Geometrie. Dtto. 1912. Dtto.
23. Dtto. — Unterstufe der Arithmetik. — Dtto. 1912. Dtto.
23. **Behrendsen O. u. Goetting E. Dr.** — Lehrbuch der Mathematik nach modernen Grundsätzen. Oberstufe. Ausgabe B, für Oberrealschulen u. Realgymnasien. — Leipzig u. Berlin 1912. B. G. Teubner.
24. **Behrendsen O. u. Goetting E. Dr.** — Lehrbuch der Mathematik nach modernen Grundsätzen. Unterstufe B, für Realschulen, 4. Auflage. — Leipzig u. Berlin 1917. B. G. Teubner.
26. **Behrendsen O. u. Goetting E. Dr.** — Dtto. 2. Auflage. — Dtto. 1911. Dtto.
26. **Frank H. u. Passavanti W.** — Schellensaufgaben zum Gebr. beim Rechenunterricht, Ausg. A. f. höhere Lehranstalten. 37. Auflage. Bearbeitet.... — Münster (Westf.) 1919. Franz Coppenrath.
27. **Geipel Dr. u. Hecht C.** — Rechenbuch f. Lyzeen u. h. Mädchenschulen, I. Heft. — Hannover 1921. Carl Meyer.
28. **Geipel Dr. u. Hecht C.** — Dtto III. Heft. — Dtto 1922 Dtto.
29. **Kambly-Thaer.** — Mathemat. Unterrichtswerk. Arithmetik und Algebra, neu bearbeitet von Prof. Dr. Albrecht Thaer, Ausg. A, f. Gymnasien. 43. Aufl. — Breslau 1917, Ferdin. Hirt.
30. **Kambly-Thaer.** — Dtto. Rechenbuch f. Vorschulen höh. Lehranstalten, von Dr. A. Thaer u. R. Rouwolff. I. Heft. 6. Aufl. — Dtto. 1920. Dtto.
31. **Kambly-Thaer** — Mathemat. Unterrichtswerk. Rechenbuch f. Vorschulen höh. Lehranstalten, v. Dr. A. Thaer u. R. Rouwolf. 2. Heft. 7. Aufl. — Breslau 1921. Ferdinand Hirt.
32. **Kambly-Thaer.** — Dtto. 3. Heft. 8. Aufl. — Dtto. 1923. Dtto.
33. **Kundt F.** — Arithmetische Aufgaben f Lyzeen u. höh. Mädchenschulen. 5. Aufl. — Leipzig u. Berlin 1914. B. C. Teubner.
34. **Meyer u. Braun.** — Rechenbuch f. Lyz. u. höh. Mädchenschulen. Heft 6. — .
35. **Mueller H., Kutnewsky M.** — Aufgabensammlung. Ausg. B, II. Teil f. Oberklassen 6. Leipzig u. Berlin 1919. B. C. Teubner.
36. **Mueller H., Kutnewsky M.** — Aufgabensammlung. Ausg. B, I. Teil, f. Mittelklassen, f. reale Anstalten. 8. Auflage, u. Reformschulen. — Dtto. 1916. Dtto.
37. **Mueller Heinrich.** — Die Mathematik auf d. Gymn. u. Realschulen. I. Teil, die Unterstufe. (Lehraufgabe d. Kl. Quarta bis Unter-sekunda). 7. Aufl. Ausg. B, f. reale Anstalten. — Leipzig u. Berlin 1912. Dtto.

38. **Mueller H. u. Schmidt O.** — Rechenbuch f. Lyzeen u. höh. Mädchenschulen. Heft 4, f. Kl. VII. 10 Aufl. — Dtto 1921. Dtto.
39. **Mueller H. u. Schmidt O.** — Dtto. Heft 2. Lehraufgabe der Kl. IX. 9. Aufl. bearbeitet v. Guetlein u. F. Segger. — Dtto.
40. Schuelke A. Dr. — Vierstellige Logarithmentafeln für den Schulgebrauch zusammengestellt. 9. verbesserte Auflage. — Leipzig u. Berlin 1914. B. G. Teubner.
41. **Thaer A. Dr. u. Rouwolff R.** — Kambly-Thaer Mathematisches Unterrichtswerk, Rechenbuch f. höh. Schulen. Ausg. B, 3. Heft. für Quarta u. Untertertia. 5. Aufl. — Breslau 1916. Ferdin. Hirt.
42. **Bauer W. u. Hauxleden E.** — Lehrbuch d. Mathematik f. Gymnasien. Unterstufe d. Planimetrie, bearbeitet v. Prof. E. Hauxleden. — Braunschweig 1912. Friedrich Vieweg u. Sohn.
43. **Harms u. Dr. Kalius** — Rechenbuch für Gymnasien, Realgymnasien u. s. w. 26. Auflage. — Oldenburg u. Leipzig 1913. Gerhard Stalling.
44. **Mueller Heinrich u. Dr. Mahlert** — Mathem. Lehr- u. Übungsbuch für höhere Mädchenschulen. Teil II. Planimetrie und Körperberechnungen. 3. Auflage. Leipzig u. Berlin 1910. B. G. Teubner.
45. **Mueller Heinrich u. Dr. Mahlert** — Mathem. Lehr- u. Übungsbuch für höhere Mädchenschulen. Teil 1. Arithmetik u. Algebra. 2. Auflage. — Leipzig u. Berlin 1910. B. G. Teubner.
46. **Mueller-Pietzker** — Rechenbuch für die Unterklassen der höh. Lehranstalten. I. für Sexta. — Leipzig-Berlin 1912. Teubner.
47. **Mueller-Pietzker** — Dtto. Augabe A. u. B., Heft 2 für Quinta. Leipzig-Berlin 1919. Teubner.
48. **Mueller-Pietzker** — Dtto. Ausgabe E. Heftf 3, für Quarta. — Dtto. 1912. Dtto.
49. **Lieber-Luehmann** — Leitfaden der Elementarmathem. Teil 1. Ausgabe A. Neu bearbeitet von Muesebeck. — Berlin 1921. Simion.
50. **Geipel-Hecht** — Lehrbuch der Mathematik. Teil 1—3. — Bielefeld-Leipzig 1913—11. Velhagen-Klasing.
51. **Boehme** — Übungsbuch im Rechnen. Ausgabe B, Heft 4. — Dtto. 1920. Dtto.
52. **Lieber-Luehmann** — Leitfaden der Elementarmathem. III. Teil. Ausgabe A. Neu bearb. v. Muesebeck. — Berlin 1921. Simion.

Historja.

1. **Christensen—Christmann** — Lehrbuch der Geschichte für Lyzeen u. höhere Mädchenschulen. I. Heft. 5. Auflage. — Leipzig 1914. Ferdinand Hirt u. Sohn.
2. **Wagner-Lampe** — Christensen. Lehrbuch der Geschichte für höhere Mädchenschulen. Sagen- und Lebensbilder. Vorstufe. II. Teil. Ausgabe B, 2. Auflage. — Leipzig 1911. Ferdinand Hirt u. Sohn.

3. **Putzger T. W.** — Historischer Schulatlas zur alten, mittleren u. neuen Geschichte, neu bearbeitet v. Dr. A. Baldamus. 17. Auflage. — Bielefeld u. Leipzig 1891. Velhagen u. Klasing.
4. **Kurz** — Polnische Geschichte für deutsche Schulen. Teil 1—2. — Bydgoszcz 1922. Johne.
5. **Neubauer Friedrich** — Lehrbuch der Geschichte für höhere Lehranstalten. I. Teil Geschichte des Altertums für Quarta. XV. Aufl. — Halle a/S. 1910. Buchhandlung des Waisenhauses.
6. **Pfeiffer W.** — Lehrbuch der Geschichte für höh. Lehranstalten. IV. Teil, Obersekunda. Die Hauptereignisse der griechischen Geschichte bis zum Tode Alexanders des Grossen u. der römischen Geschichte bis Augustus. 3. Auflage. — Breslau 1913. Ferdinand Hirt.

Fizyka, chemja i mineralogja.

1. **Grimsehl** — Lehrbuch der Physik für Lyzeen und verwandte Anstalten. 4. Auflage unter Mitwirkung von Dr. P. Schauff. — Leipzig-Berlin 1919. B. G. Teubner.
2. **Koppe-Hussmann** — Lehrbuch der Physik mit Einschluss der mathemat. Geographie u. Chemie. Ausgabe A, in einem Lehrgang. 35. Auflage bearbeitet von Dr. Karl Knops. — Essen 1912. G. D. Bedecker.
3. **Joemann E. u. Hermes O.** — Grundriss der Experimentalphysik und Elemente der Chemie sowie der Astronomie u. mathematischen Geographie. 18. Auflage von P. Spiess. — Berlin 1914. Winkelmann u. Söhne.
4. **Rosenberg Karl Dr.** — Lehrbuch der Physik für die oberen Klassen der höheren Schulen. Ausgabe für Realgymnasien. 6. Auflage. — Leipzig u. Wien 1917. Alfred Hoelder.
5. **Sumpf-Hartenstein** — Grundriss der Physik. Ausgabe A. 14. Auflage. — Hildesheim u. Leipzig 1918. August Lac.
6. **Waeber R.** — Lehrbuch der Physik. 20. Auflage mit 522 Abbildungen. 6. Abdruck. Bearbeitet von Prof. J. Unverricht. — Leipzig 1920. Ferdinand Hirt u. Sohn.
7. **Dr. Schmidt Theodor** — Physik u. Chemie für Lyzeen u. höh. Mädchenschulen. I. Teil. 6. Auflage. — Bielefeld u. Leipzig 1912. Velhagen u. Klasing.
8. **Roedel S.** — Lehrbuch der Chemie. Nach meth. Grundsätzen bei systematischer Stoffanordnung. I. Teil (Nichtmetalle). — Leipzig 1912. Quelle u. Meyer.
9. Dtto. — Dtto. II. Teil (Metalle) u. III. Teil: Organische Chemie, bearbeitet v. Dr. Karl Scheid u. S. Roedel. — Dtto.
10. **Dr. Ruedorff Fr.** — Grundriss der Chemie für den Unterricht an höheren Lehranstalten. Ausgabe B, bearbeitet v. Krause. 17. Auflage. — Berlin 1919. H. W. Mueller.
11. **Arendt Rudolf Prof. Dr. u. Doermer L. Dr.** — Leitfaden f. den Unterricht in der Chemie und Mineralogie. 12. Aufl. — Leipzig u. Hamburg 1913. Leopold Voss.

12. **Arendt Rudolf Prof. Dr. und Doermer L. Dr.** — Grundzüge der Chemie und Mineralogie. II. Auflage. — Leipzig u. Hamburg 1914. Leopold Voss.
13. Dtto. — Dtto. 10. Auflage. — Dtto 1910. Dtto.
14. **Dr. Sumpf** — Grundriss der Physik. Ausgabe A. Bearbeitet von Pabst u. Hartenstein. — Hildesheim 1910. Lax.
15. **Dr. Rosenberg K.** — Lehrbuch der Physik für die oberen Kl. der höheren Volksschulen. — Leipzig-Wien 1913. Hoelder.
16. **Dr. Rosenberger K.** — Lehrbuch der Physik für Realschulen. — Leipzig-Wien 1915. Hoelder.
17. **Bohn H.** — Leitfaden der Physik. Unterstufe. Ausgabe A. —

Jezyk grecki.

1. **Kaegi** — Kurzgefasste griechische Schulgrammatik. — Berlin 1903. Weidmann.
2. **Kaegi** — Griechisches Übungsbuch. II. Teil. — Dtto 1954. Dtto.
3. **Gerth-Lamer** — Griechische Schulgrammatik. 10. Auflage. — Leipzig 1919. Freytag.
4. **Wesener** — Griech. Elementarbuch. Neue Ausgabe. Teil 1—2. Leipzig-Berlin. — Leipzig-Berlin 1920, 1909.

Język hebrajski.

1. **Vosen C. H. Dr. u. Kaulen Franz Dr.** — Hebräische Grammatik für Gymnasien u. für das Privatstudium. 20. u. 21. Auflage, bearbeitet von Prof. Jakób Schumacher. — Freiburg im Breisgau 1914. Herdersche Verlagsbuchhandlung.

148.

Do Powiatowych Urzędów Szkolnych, Rad Szkolnych Powiatowych w sprawie okazywania matrykuł uczniów szkół powszechnych.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego pismem z dnia 25. lipca 1929 r. Nr. II. 20167/29 zawiadomiło, że wobec trudności w zaprowadzeniu matrykuł uczniowskich w szkołach powszechnych, Ministerstwo Komunikacji Dep. III. pismem z dnia 15. lipca 1929 r. Nr. III. Ok. — 7736/29, zgodziło się na zwolnienie uczniów szkół powszechnych od obowiązku okazywania wspomnianych legitymacyj przy przejazdach ulgowych, dokonywanych na podstawie rozdz. D-I. działu I. części II. taryfy osobowej P. K. P.

Powyższe podaję do wiadomości.

Katowice, dnia 25. października 1929 r. (L. O. P. I—15016).

Za Wojewodę:
(—) **Dr. Ręgorowicz** m. p.
Naczelnik Wydziału Ośw. Publ.

149.

WIADOMOŚCI OSOBISTE.

Stanisław Ligoń, kontraktowy nauczyciel gimnazjum państwowego w Katowicach, mianowany prowizorycznym urzędnikiem w VII. st. sł. w Śląskim Urzędzie Wojewódzkim z dniem 1-go listopada 1929 r. (Nr. I. Prez. 5890/29 z 7. 10. 1929 r.).

150.

KONKURSY.

Wydział Oświecenia Publicznego ogłasza niniejszem konkurs na stanowisko **nauczyciela języka niemieckiego** w państwowem gimnazjum matem.-przyrodniczem w Królewskiej Hucie.

O wymienione stanowisko mogą się ubiegać osoby, odpowiadające pod względem kwalifikacyj zawodowych, wymaganiom ustawy z dnia 26 września 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 90, poz. 828), wraz ze zmianami wprowadzonemi ustawą z dnia 16 lipca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 75 poz. 740).

Podania zaopatrzone dokumentami, jak dowodem egzaminu zawodowego, metryką urodzenia, świadectwem lekarskiem i życiorysem, należy wnosić w drodze służbowej do Wydziału Oświecenia Publicznego w Katowicach, najpóźniej **do dnia 15 listopada 1929 r.**

Wydział Oświecenia Publicznego ogłasza niniejszem konkurs na następujące posady **kierowników** szkół powszechnych:

8-klas. szkoły powszechnej mniejszościowej w **Katowicach-Bogucicach.**

7-klas. szkoły powszechnej w **Brzeziu,** powiatu rybnickiego, pomieszkanie służbowe.

3-klas. szkoły powszechnej w **Kośmidrach**, powiatu lublinieckiego, pomieszkanie służbowe.

2-klas. szkoły ewangelickiej powszechnej w **Ruptawcu** powiatu rybnickiego.

2-klas. szkoły powszechnej w **Kłokocinie** powiatu rybnickiego (mieszkanie służbowe, ogród).

Termin wnoszenia podań do **15. grudnia 1929 r.**

Konkurs na posadę **kierownika** 3-klasowej szkoły powsz. w **Woli** ogłoszony w Dzienniku Urzędowym W. O. P. Nr. 9 z dnia 30. IX. 1929 uzupełnia się, że posada kierownika tej szkoły jest połączona z organistowstwem.

151.

W sprawie zmiany granic okręgów inspektorskich.

Wydział Oświecenia Publicznego wyłączył szkołę w Pielgrzymowicach z okręgu Pszczyna II. w Mikołowie i włączył do okręgu Pszczyna I. w Pszczynie z ważnością od dnia 1 września 1929 r.

152.
ORGANIZACJA SZKÓŁ.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, opierając się na postanowieniach § 1 lit. a, b oraz § 4 rozporządzenia z dnia 7 listopada 1924 r. Nr. 126000/II (Dz. Urzęd. Min. W. R. i O. P. Nr. 20/142, poz. 206), nadało zarządzeniem z dnia 8. VI. 1929 Nr. II-11559/29 **pełne prawa gimnazjum państwowego** Gimnazjum żeńskiemu Zgromadzenia S. S. Urszulanek w Rybniku.

Wydział Oświecenia Publicznego zarządzeniem z dnia 2. X. 1929 r. L. O. P. I-18880 podniósł stopień organizacyjny szkoły powszechnej w Łaziskach Dolnych, powiat pszczyński, z pięcioklasowej na sześcioklasową.

153.
SPROSTOWANIE

W zamieszczonym w N-rze 8 Dziennika Urzędowego W. O. P. str. 282 przedruku tygodniowego planu godzin szkolnych w państw. seminarjach ochroniarskich podano mylnie ogólną w ciągu tygodnia ilość godzin przedmiotów oznaczonych numerami 9 i 10 (Rysunki i Roboty ręczne). Jak wskazuje rachunek liczba 13 w rubryce „Razem“ odnosi się nie do każdego z tych przedmiotów oddzielnie, lecz wspólnie do obu.

154.
KOMUNIKATY.

W sprawie zniżek kolejowych dla uczniów Państw. Konserwatorjum Muzycznem w Katowicach.

Na skutek pisma Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 1. X. rb. Nr. I. Prez.5873/29 Ministerstwo Komunikacji zarządzeniem z dnia 5. X. rb. Nr. III. 15783/29 przyznało uczniom Państwowego Konserwatorjum Muzycznego w Katowicach prawo do zniżek kolejowych.

W sprawie zaliczenia poszczególnych grup funkcjonarjuszów o specjalnych kwalifikacjach w dziale Min. W. R. i O. P. do kategorji funkcjonarjuszów niższych, ustalenia ich tytułów, oraz zaszeregowania do grup uposażeń.

Ministerstwo W. R. i O. P. podaje do wiadomości, że w „Dzienniku Ustaw Rz. Polskiej“ z dnia 21 września 1929 r. Nr. 66, poz. 511, ogłoszone zostało rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 lipca 1929 r. w sprawie zaliczenia poszczególnych grup funkcjonarjuszów o specjalnych kwalifikacjach w dziale Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego do kategorji funkcjonarjuszów niższych, ustalania ich tytułów, oraz zaszeregowania do grup uposażeń.

W sprawie kradzieży pieczęci.

W XI państwowem gimnazjum im. J. i A. Śniadeckich we Lwowie zaszedł dnia 29 czerwca 1929 r. wypadek kradzieży pieczęci gimnazjalnej.

Pieczęć okrągła miała w otoku napis: Dyrekcja Państwowego XI Gimnazjum Im. J. i A. Śniadeckich we Lwowie (w środku godło państwowe). Pieczęć po kilku godzinach wrzucono do budynku szkolnego. Świadectwa względnie zaświadczenia, zaopatrzone taką pieczęcią, należy w razie wątpliwości zwracać wprost do dyrekcji tego gimnazjum celem stwierdzenia ich autentyczności. (Nr. II. 24393/29).

W sprawie wydawnictwa: Poradnik w sprawach nauczania i wychowania oraz administracji w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich.

Ministerstwo przystąpiło do wydawania „Poradnika" dla dyrektorów i nauczycieli szkół średnich ogólnokształcących i zakładów kształcenia nauczycieli w sprawach nauczania, wychowania oraz administracji. „Poradnik" będzie wychodził w miarę nagromadzenia się materjału, a więc w nieregularnych odstępach czasu i będzie rozsyłany bezpłatnie do wszystkich państwowych gimnazjów i zakładów kształcenia nauczycieli. Szkoły prywatne nabywać mogą poszczególne numery „Poradnika" w „Książnicy-Atlasie T. N. S. W.". (Warszawa, Nowy-Świat 59). Numer pierwszy „Poradnika", poświęcony organizacji pracowni i ćwiczeń biologicznych oraz zawierający wykaz dzieł podręcznej bibljoteki pedagogicznej, już wyszedł z druku. (Nr. II. 24377/29).

155.

WYDAWNICTWA

W sprawie wydawnictw i środków naukowych zatwierdzonych do użytku szkolnego.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zatwierdziło do użytku szkolnego następujące wydawnictwa i środki naukowe:

I. Podręczniki:

Arnoldowa F., Rachunki, Część I. Dla pierwszego oddziału szkół powszechnych. Wydanie 7. Lwów, K. S. Jakubowski, 1929 — dla uczniów I oddziału szkół powszechnych. (Nr. II. 20895/29);

Arnoldowa Franciszka, Rachunki. Część II. Dla drugiego oddziału szkół powszechnych. Wydanie siódme. Lwów, K. S. Jakubowski, 1909 — dla uczniów drugiego oddziału szkół powsz. Nr. II. 22750/29);

Bogucka C., Niewiadomska C., Warnkówna J., Pierwsze ćwiczenia do nauki poprawnego pisania. Stopień III. Warszawa, Gebethner i Wolff, 1929 — dla uczniów szkół powsz. (Nr. II. 21460/29);

Bogucka C., Niewiadomska C., Warnkówna J., Pierwsze ćwiczenia do nauki poprawnego pisania. Stopień IV. Wyd. 9. Warszawa, Gebethner i Wolff, 1929 — dla uczniów szkół powszechnych. oraz niższego gimnazjum. (Nr. II. 21461/29);

Prużański A., Dzieje biblijne i legendy. Część I. Od stworzenia świata do śmierci Mojżesza. Wydanie E. Gitlina, Warszawa 1928 — dla uczniów wyznania mojżeszowego w szkołach powsz. (Nr. II. 9069/29);

S z o b e r S t a n i s ł a w, Podręcznik do nauki języka polskiego w seminarjach nauczycielskich. Wykład teoretyczny. Wydanie 3. Wyd. M. Arcta w Warszawie, 1928 — dla uczniów seminarjów nauczycielskich. (Nr. II. 12512/28).

Wydania autorów:

A n d e r s e n H. C., Ausgewählte Märchen. Część IV. Opr. dr. Z. Bass, Lwów—Warszawa, Książnica-Atlas, 1928 — lektura uzupełniająca dla uczniów V klasy szkół średnich ogólnokształcących oraz III kursu seminarjów nauczycielskich. (Nr. II. 15858/28).

Środki naukowe.

Panorama Czarnohory, zdjęta z Kostryczy przez M. Seńkowskiego — dla szkół wszelkich typów. (Nr. II. 12766/29).

W sprawie wydawnictwa: „Województwo Śląskie. 1918—1928".

Śląska Rada Województwa wydała w Katowicach obficie ilustrowaną książeczkę p. t. „Województwo Śląskie. 1918—1928. Rozwój administracji samorządowej Województwa Śląskiego w zarysie". Cena egz. 4 zł.

W sprawie książki Janiny Pizłówny p. t. „Zbiór ćwiczeń gimnastycznych dla młodzieży szkoły powszechnej".

Wydział Oświecenia Publicznego zwraca uwagę Dyrekcyj i Kierownictw szkół oraz Nauczycielstwa na książkę nauczycielki wychowania fizycznego Janiny P i z ł ó w n y p. t. „Zbiór ćwiczeń gimnastycznych dla młodzieży szkoły powszechnej". (Nakł. Miesięcznika Pedagogicznego w Cieszynie). Książkę tę, jako pracę wszechstronnie ujętą i dostosowaną do najnowszych wymagań nauki gimnastyki, Wydział Oświecenia Publicznego zaleca do bibljotek szkolnych jako podręcznik pomocniczy dla nauczycieli.

W sprawie miesięcznika „Młody Lotnik".

Zwraca się uwagę na miesięcznik „Młody Lotnik" wydawany od 6 lat w Warszawie przez Ligę Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej, poświęcony w szczególności sportowi i pracy młodzieży. Prenumerata w kraju wynosi rocznie 9 zł. półrocznie 4,50 zł., kwartalnie 2,40 zł. — Adres Redakcji i Administracji: Warszawa, ul. Chmielna 27.

Wydział Oświecenia Publicznego poleca czasopismo to dla bibljotek i czytelń szkolnych, ponieważ nietylko informuje o rozwoju lotnictwa, ale budzi zainteresowanie do samodzielnych a łatwych konstrukcyj.

W sprawie nowych wydawnictw „Naszej Księgarni".

Wydział Oświecenia Publicznego zwraca uwagę Dyrekcyj i Kierownictw szkół oraz Nauczycielstwa na następujące książki:

K a r p o w i c z: Wybór pism.

G n o i n s k a: Nauczanie wierszy.

W o j n a r o w i c z: Nauczanie robót, kurs średni.

Wyszedł z druku **Mały Kalendarz Techniczny**, podręcznik dla szkół zawodowych, techników, rzemieślników i osób pracujących w przemyśle. 106 stron druku, z ilustracjami. Cena egzemplarza zł 2.60. Opracował i wydał inż. St. Krasuski, dyrektor I miejskiej szkoły rzemieślniczej im. Konarskiego w Warszawie ul. Leszno Nr. 72.

Spis rzeczy: Tablice potęg, pierwiastków, logarytmów, długości funkcyj trygonometrycznych i t. p. — Tablice różnych miar. — Ciężary właściwe ciał stałych, płynnych i gazowych. — Wagi ciał sypkich, żelaza płaskiego, okrągłego, kwadratowego i sześćciokątnego. Wagi różnych blach. — Dwuteowniki, ceowniki, kątowniki i inne profile żelazne. — Mechanika i wytrzymałość. — Nity i nicenie. — Śruby i gwinty, płaskie, ostre i Whitwortha. — Kliny, wały, czopy, sprzęgła, łożyska. — Koła zębate, pasowe i linowe. — Rury żelazne, miedziane, ołowiane, gazowe. — Wartości opałowe ciał. — Ciepło właściwe, wydłużanie i skurczanie, punkt wrzenia i punkt topliwości ciał. — Formaty rysunków, pisma i t. p. P. K. N. — Obliczanie kół zmianowych do tokarń przy nacinaniu gwintów i ślimaków.

Szkoły, Instytucje społeczne, zrzeszenia zawodowe i księgarnie, przy zamówieniu najmniej 10 egzemplarzy, otrzymują 25% rabatu, to zn. płacą 1,95 zł. za egzemplarz, wraz z przesyłką. Zamówienia należy kierować bezpośrednio do autora, wpłacając należność na konto P. K. O. Nr. 20.838. (Inż. St. Krasuski, Warszawa).

Komisja Egzaminacyjna dla Nauczycieli Szkół Powszechnych w Bobrku przy Cieszynie.

Egzamin kwalifikacyjny dla nauczycieli szkół powszechnych z językiem wykładowym polskim i niemieckim w części cieszyńskiej Województwa Śląskiego rozpocznie się w terminie jesiennym **dnia 9. grudnia 1929 r.** o godzinie 8-mej rano częścią pisemną w Państw. Seminarjum Nauczycielskiem męskiem im. Pawła Stalmacha w Bobrku przy Cieszynie.

Podania o dopuszczenie do egzaminów wnosić należy do Rady Szkolnej Powiatowej w drodze urzędowej najpóźniej do dnia **16. listopada b. r.**, która je przedłoży Komisji do 29. XI. 1929 r.

Do podań załącza się krótki życiorys z opisem przebiegu wykształcenia, świadectwo dojrzałości względnie kwalifikacyjne, wszystkie dekrety i spis przerobionej lektury pedagogicznej.

Kandydaci nieznani osobiście żadnemu z członków Komisji, przedstawią dowód tożsamości osoby. — Podania, które nie są zaopatrzone w przepisane załączniki, lub które wpłyną do Komisji po wyznaczonym terminie, zwróci się kandydatom bez rozpatrzenia. Egzamin odbędzie się w bież. roku szkolnym według dotychczas obowiązujących przepisów.

Potrzebnych ponadto wyjaśnień udziela Dyrekcja Komisji w godzinach urzędowych.

W Bobrku przy Cieszynie, dnia 16. października 1929 r.

Dyrektor Komisji:
(—) Sznapka Emil.

Cena nr. 10 . . . . zł 1,00
płatnych zaraz po otrzymaniu numeru.
Nr. konta czekowego P. K. O. 301 973

Cena ogłoszeń:
cała strona 50 zł, 1/2 strony 25, 1/4 strony 12 zł 50 gr
Administracja „Dziennika Urzędowego Wydz. Ośw. Publicznego“, „Gazety Urzędowej“ i „Dziennika Ustaw Śląskich“
Katowice, Województwo.
Redakcja Dz. U. W. O. P. mieści się w Wydziale Ośw. Publicz. Wojew. Śląskiego.

Tłoczono w Drukarni Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego.